

עוד לפני שישראל יוצאת מלבנון, היא כבר מסתבכת בה מחדש, ורק השיטה משתנית. לפני שמסתבכים בהרפתקה חדשה, כדאי להבין סוקי-סוף מה זאת לבנון

לפי האגדה, עומדת ישראל לסיים כעוד חודש-חודשיים את העורבות שלה בלבנון. צה"ל ייצא מן הארץ המקוללת, ובוהו ייגמר העניין. כך אמר גם יצחק רבין השבוע בתוכנית מוקד של הטלוויזיה. זוהי אגדה יפה, והיא תואמת את מצב-הרוח הציבורי בישראל. אבל אין בה ממש.

עם יציאת צה"ל בלבנון, לא תסתיים המעורבות הישראלי. מפתים רק פרק אחר. בינתיים כבר נסתח פרק חדש. מני וגמור עם ממשלת-ישראל להשאיר ברצועה הרומית של לבנון את חיל-השכירים המכונה "צבא רום בלבנון". צבא זה, הנתון לפיקוד נוצרי תחת פיקוח ישראלי, הוא כלי-כוח

למעבר ממקום למקום. כתוצאה מכך שימשה בכל תקופות ההיסטוריה כי ארץ-מיפלט של עדות נרדפות. עדות-מיעוט ודתות-מיעוט, שנדרפו במקור מות אחרים, עברו ללבנון כדי להתבצר בחבל-ארץ, שבו יכלו להגן על עצמם ביתר קלות.

בתנאים גיאוגרפיים דומים, מצאה שווייץ יתרון משלה. כל חבל-ארץ בשווייץ חופשי במסגרת קאנטון או טונגו, אך שיתוף-הפעולה בין הדי קאנטונים מול אויבים זרים הוליד כמשך מאות בשנים תודעה לאומית שווייצרית משותפת, למרות השוני בשפות, במוצא ובאופי (ראה יומן אישי).

בלבנון קרה ההיפך. כל עדה ראתה את עצמה בסכנה מתמדת מידי שכניה, ולמדה לעמוד על נפשה בכל עת. כל עדה הפכה מיבצר חמוש, והמילחמה בין מיבצרים עדתיים אלה היא מצביקבע בלבנון.

לאורך כל ההיסטוריה לחמו כל העדות זו בזו, כמעט בלי הרף, כשהן כורתות בריתות ביניהן ובגדרות זו בזו הליסות.

מצב זה, הנמשך מזה מאות בשנים, הוא חלק מן התרבות של העדות, ההיסטוריה שלהן ותודעתן. הוא מנע כל אפשרות של גיבוש תודעה לאומית לבנונית. הוא גרם לכך שכל עדה, בראותה ככל שכנותיה אויבות-בנפש, חיפשה תמיד בעלי-חסות זר. הדרוזים והשיעים נשארו את עיניהם לבריטניה, הנוצרים-אורתודוקסים לרוסיה, המא-רונים לצרפת, הסונים בעריה-החוף ל-תורכיה.

אף אחת מן העדות לא סברה מעולם שייטב לבולן אם יתי-אחדו במיסגרת לאומית משותפת.

עם חלוף התקופה האימפריאליסטית, לא השתנה אופי הארץ. רק בעלי-החסות השתנו: סוריה וישראל, איראן ואש"ף, ארצות-הברית וברית-המועצות כוחות עתה בקדרה, שבה כחשו קודם לכן צרפתים ורוסים. בריטים ותורכים. כאשר קמה לבנון החדשה, אחרי מילחמת-העולם הראשונה, תחת חסות

מנה

בתחנות הרסינה

מכשיר של מעורבות ישראלית. חייליו מקבלים שכר של 400 דולר לחודש, אך ככוח לוחם אמיתי אינו שווה פרוטה. אבל יש לה שימושים אחרים. מצפון לו השתלטו שני בני-חיים של ישראל על "הכוחות הלבנוניים" — האגף הצבאי הקיצוני של הדי פלאנגות. השניים הם סמיר ג'עג'ע, שרכש לו שם כעריכת טבח ביריבו הנוצריים בז'ערתא, ואלי חבייקה, שנכנס להיסטוריה כרבי-הטבח של צברה ושאתילא. אין איש בלבנון ומחוצה לה המפקפק בכך שצמד-החמד זה פועל בהשראת ישראל.

בימים האחרונים, שני גורמים אלה — "מורדי הפלאנגות וצדל" — משתפים פעולה במיבצע צבאי ליד צירוף. תותחי ג'עג'ע ותותחי צדל מפגיזים ביחד את מחנות-הפליטים הפלסטיניים ליד צירוף, מיהמיה ועיד ח'ילוה. המוני הפליטים נטשו את המחנות ונסו על נפשם, רובם אל תוך צירוף המוסלמית.

הדבר מזכיר את הדברים שנרשמו בדוח ועדת-כהן, על כוונת בשיר אלי-ג'מיל לגרש את מאות אלפי הפליטים הפלסטיניים מאדמת-לבנון, באמצעות פעולות-טרור ויצירת פאניקה המונית. ג'עג'ע מבחיש, כמובן, אולם לא הוא סוכן ישראלי. אולם לא יעלה על הדעת שצדל, שהוא בליבו מבשיר ישראלי גלוי,

פועל בשם מדינה. ברור על בן שישראל ממי שיכה לסעול בלבנון — בי אמצעים אחרים.

בכתבה הקודמת בסדרה זו תואר הפרק הראשון של מעורבות ישראל בלבנון, כאשר הציע דויד בן-גוריון לחולל הפיכה נוצרית בלבנון ולפרק את המדינה. ואילו משה דיין תבע לספח לישראל את כל רום-לבנון, עד לנהר הליטאני. פרק זה נשאר על גבי הנייר, תודות להתנגדותו הנכונה והנמרצת של משה שרת, ראש-הממשלה דאז.

הפרק השני התחיל עם החלטת יצחק רבין ושימעות פרס, בשנים 1976/75, לעזור למארגונים בלבנון במילחמת-האזרחיים שפתחו בה, ולח-מש את הפלאנגות. פרק זה הגיע לשיאו בפלישה של אריאל שרון ללבנון ב-1982, ומסתיים עם נסיגת צה"ל, הלוכשת יותר ויותר אופי של מנוסה.

הפרק השלישי מתחיל עתה, לנגד עינינו. לפני שנסתבך בה מחדש, כדאי להעיף מבט ברקע המאורעות — גם אם אין סיכוי רב למנוע מעשי-איוולת חדשים בידי ממשלה, שכל חברה ורמטכ"לה היו מעורבים בפרקי-האיוולת הקודמים.

הרים, יופי וטירוף

פוליון אמר פעם שאפשר לקרוא את ההיסטוריה של ארץ במפה שלה. הגיאוגרפיה היא הקובעת את אופיין וגורלן של ארצות ולבנון היא דוגמה בולטת לכך.

לבנון היא ארץ יפהפיה ו-מטורפת — ובגלל אותה סיבה עצמה: ריכסי-ההרים הנהדרים שלה. הארץ כולה מבוטקת על-ידי ריכסי-הרים גבוהים, המקשים מאוד על

כל זה נאמר בקיצור במיכתבו החכם של משה שרת לדויד בן-גוריון, שצוטט כתוב גם בספרים מצוינים רבים, וביניהם בחוברת של אהרון כהן, איש שער-העמקים.

אילו היו הפוליטיקאים והי אלופים של ישראל קוראים ספרים — מינהג שאפשר רק להמליץ עליו — יתכן והיו מבינים מראש מה הם עושים, ואולי אף נמנעים מעשיות זאת.

היכהיה הנודמת

בנקים וחאשיש

כאשר קמה לבנון החדשה, נוצר רה "האמנה הלאומית" הבלתי כתובה, הוקפאה ככוח המציאות ש שררה אז.

במציאות של אז היוו הנוצרים רוב דחוק, המארגונים היו רק חלק מן הדי ציבור הנוצרי. ובקרב המארגונים עצמם התחרו ביניהן כמה וכמה מישפחות גדולות, עתירות-היסטוריה.

אולם תוך ניצול העובדה שהשילטון הזר — הצרפתי — ראה במארגונים את המשרתים המוסרתיים שלו, הבטיחו המא-רונים לעצמם עמדת-שילטון אדירת-עוצמה, מדינית וכלכל-

